

ЗАСНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЮ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В РИМІ

Пронюк М. М.

*аспірантка третього року навчання
за спеціальністю 034 – Культурологія*

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

*Науковий керівник: **Карась Г. В.***

доктор мистецтвознавства, професор

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

У 1963 році звільнений, після вісімнадцяти років сибірських таборів, Верховний Архієпископ Української Греко-Католицької Церкви Йосиф Сліпий прибув до Риму. Тут він відновив активну діяльність як пастир, Отець і Глава української Церкви, відродив українську спадщину, традиції, підносячи національний дух українців на поселеннях. Мета розвідки – дослідити відкриття, діяльність, історично-культурні пам'ятки Музею при Українському Католицькому Університеті у Римі.

Ця ідея не була новою для Владики. Ще на початку своєї наукової діяльності, ставши ректором Львівської Богословської Академії, у жовтні 1932 року отець Йосиф Сліпий відкриває у її стінах музей. До цієї справи були залучені відомі українські мистецькі діячі: етнограф і музеєзнавець, доктор Іларіон Свенціцький, археолог, доктор Ярослав Пастернак, дослідник церковної архітектури Михайло Драган, історик мистецтва, доктор Володимир Залозецький та інші. Кожного року музей доповнювався новими експонатами. Наприкінці 30-х років фонди Музею налічували понад 1300 предметів [4]. Однак події Другої світової війни на довгий час перервали традицію збереження пам'яток, а митрополита Йосифа Сліпого було заарештовано, засуджено та відправлено на заслання.

Заснування Музею в Римі припадає на період відкриття Українського Католицького Університету (УКУ) імені святого Климента Папи (1963 рік). Поряд з ним, Блаженніший закладає основи бібліотеки, архіву та музею. У кожен із цих відділів Йосиф Сліпий пожертвував власні збереження: цінні документи, релігійні і мистецькі предмети, велику кількість книг, подарунки з подорожей, світлини тощо. Згодом почали надходити цінні пам'ятки від різних жертводавців. Багато експонатів було куплено. До колекції долучилися також і українські митці діаспори:

професор Святослав Гординський, професор Михайло Осінчук, доктор Роман Смик, громадська діячка Ірина Павликовська й інші [6, с. 219]. Всі цінності зберігалися у ватиканському помешканні кардинала Йосифа до весни 1966 року, коли їх було перевезено до новозбудованого приміщення УКУ. Цього ж року Святослав Гординський почав упорядковувати музей, розділивши його на мистецький і археологічно-природописний. Двадцять шість великих зашкленних стелажів вміщали експонати з країн поселень українців: Аргентини, Бразилії, Канади та інших. Предмети релігійного культу, твори образотворчого мистецтва, колекції світлин, особисті подарунки Блаженнішого тощо займали ще три великі кімнати. До жовтня 1967 року музей налічував 604 експонати.

Згодом керівництво музею взяла на себе Софія Янів [2]. У 1970-х роках тут працювали Стефанія Пушкар, Марія Мазур, Андрій Мадай, Ірина Павликовська. Тоді музей налічував понад 2 тисячі експонатів, які були виставлені у шести великих залах, коридорі, молитовниці і магазині при УКУ. Був укладений також музейний правильник із зазначенням: фінансування – Український Католицький Університет; директор призначався Верховним Архієпископом та мав дбати про потреби музею (приміщення, експонати, персонал, фонди), ніс відповідальність за всі музейні цінності та майно; ціль заснування – збереження культурних цінностей українського народу та надбавь інших народів; правила відвідування, дослідження та придбання нових експонатів [6, с. 219–220]. Особливий акцент при наповненні музейних виставок ставився на релігії та Церкві. Зокрема, тут зберігалися старовинні антими́нси, чаші, плащаниці, ікони, хрести, свічники, релігійні фігурки. Цінними були творіння Григора Крука, Леоніда Молодожанина, Михайла Бринського, Сергія Литвиненка; картини Миколи Бутовича, Ореста Гладкого, Марії Гарасовської-Дачишин, Бориса Крюкова, Михайла Осінчука, Петра Холодного-ст. та інших. З народного мистецтва були представлені топірці, різьблені тарілки, керамічні вироби, вишивки, писанки [6, с. 221–223].

У 1971 році було прийняте рішення перенести мистецький відділ Музею у приміщення біля Храму Святих Сергія і Вакха та Жировицької Богородиці, що його повернув у власність української церкви владика Йосиф Сліпий. У будинку, біля храму, на третьому і четвертому поверхах були розміщені нові відділи музею: історичний з предметами церковного вжитку (єпископські і священничі ризи, антими́нси, богослужбові книги, хрести, плащаниці тощо), відділ старовинних ікон, відділ народної різьби та вишивки з України та окремих відділ народного мистецтва з країн поселень українців. Була також окрема зала для скульптур, кілька кімнат з творами образотворчого мистецтва, кімната з предметами життя і діяльності Блаженнішого Йосифа Сліпого. Природничий відділ

залишився при УКУ на вулиці Бочей, 478 [7, с. 204]. Він відобразив велику любов Митрополита до природи. Там були представлені різноманітні опудала тварин: різні види плазунів, ссавців, і навіть опудало ведмедя [3]. З кожним роком фонди музею наповнювалися цінними експонатами. Їх перелік можна побачити у звіті за 1972 рік про діяльність УКУ імені Климента Папи [7, с. 204–206]. У січні 1973 року у ватиканському тижневику «L'osservatore della Domenica» вийшла друком стаття Рафаеля Капомассі про українські наукові і культурні центри в Римі, де він описав великий внесок Кардинала Йосифа у розвиток української науки та культури, а також їх поширення у західному світі. Звертаючи увагу на Музей, автор назвав його іконографічним змістом вчорашньої і нинішньої історії України [8, с. 12].

З відходом до вічності Патріарха Сліпого, його наступники продовжують підтримувати започатковані ідеї. У 1992 році український мистецтвознавець Олег Сидор упорядковуючи колекції Музею УКУ, з цінніших експонатів влаштував експозицію творів малярства, скульптури, графіки. А через два роки вийшло його ґрунтовне дослідження у Виданні УКУ імені Климента Папи під назвою «Блаженніший Йосиф і мистецтво» [5]. У 2009 році у Синодальному залі Храму святих Сергія і Вакха та Жировицької Богородиці відкрилася оновлена експозиція мистецьких творів, що їх зібрав Блаженніший Йосиф [1].

Підсумовуючи, відзначаємо важливість збереження історії, культури, мистецтва, що має велике значення для майбутніх поколінь. Із розвитком сучасних технологій сьогодні потреба оцифрування культурної спадщини є надзвичайно актуальною. Пандемія, війна в Україні, конфлікти та війни у світі, природні катастрофи, людська байдужість та незацікавленість ще раз доводять важливість цього процесу з однієї простої причини – тотального знищення чи неправомірного присвоєння цінних пам'яток культури. Сподіваємось, що таким чином вдасться подбати, зберегти та передати наступним поколінням духовно-культурні цінності, отримані від наших великих ідейних попередників.

Література:

1. Кудрик Н. Мистецька колекція Йосипа Сліпого в Римі отримує нове дихання, *Radio Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1763648.html> (дата звернення: 08.12.2023).

2. Марусик Т. Відійшла у вічність Софія Янів (1908–2006), *Radio Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/953245.html> (дата звернення: 07.12.2023).

3. Мороз В. Йосиф Сліпий, кенгуру і корова Джульєта, *Історична Правда*. URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/5a915cfe85532/> (дата звернення: 08.12.2023).

4. Музей Українського Католицького Університету. *UCU*. URL: <https://museum.ucu.edu.ua/pro-nas/> (дата звернення: 05.12.2023).

5. Сидор О. Блаженніший Йосиф і мистецтво. Рим: SGS, 1994. 156 с.

6. Український Католицький Університет імені святого Климента Папи у Римі в першому п'ятиліттю свого постання і діяльності, 1963–1968: праці Греко-Католицької Богословської Академії. Рим: SGS, 1969. Т. 32. 292 с.

7. Український Католицький Університет ім. св. Климента Папи в другому п'ятиліттю свого постання і діяльності, 1968–1973. праці Греко-Католицької Богословської Академії. Рим: SGS, 1974. Т. 41–42. 388 с.

8. Capomassi R., *Un libro aperto sulla cultura Bizantina, L'Osservatore della Domenica*. 1973. P. 11–14.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-104>

СПРЯМОВАНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Пупена В. Ю.

*здобувач третього освітньо-наукового рівня
за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки*

Мукачівський державний університет

*Науковий керівник: **Гаранко В. І.***

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Закарпатська область, Україна

Організація наукового дослідження актуальних проблем професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов, спрямованого на вдосконалення освітнього середовища у вищій школі та досягнення чітко визначених цілей усіх учасників педагогічної взаємодії, залежить не лише від урахування усталеного навчально-методичного забезпечення змісту навчання студентів. Важливим складником процесу навчання майбутніх фахівців окресленої спеціальності є значущі